

SL(5)616 - Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Swyddogaethau Awdurdodau Lleol etc.) (Cymru) 2020

Cefndir a Diben

Mae'r Rheoliadau hyn yn rhoi pwerau i awdurdodau lleol ledled Cymru, drwy roi cyfarwyddiadau i bobl berthnasol, i:

- gau mangreoedd unigol neu osod cyfyngiadau neu ofynion mewn perthynas â defnyddio'r mangreoedd, mynediad iddynt neu nifer y bobl ynddynt;
- wahardd digwyddiadau penodol (neu fathau o ddigwyddiadau) rhag cael eu cynnal neu osod cyfyngiadau neu ofynion mewn perthynas â chynnal y digwyddiad, mynediad iddo neu nifer y bobl a fydd yn bresennol;
- gyfyngu ar fynediad i fannau cyhoeddus yn yr awyr agored neu eu cau (neu fathau o fannau cyhoeddus yn yr awyr agored).

Mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn parhau â dyletswydd sydd wedi ei rhoi yn flaenorol ar awdurdodau lleol, awdurdod Parc Cenedlaethol, Cyfoeth Naturiol Cymru a'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol i gau llwybrau troed cyhoeddus a thir sy'n hygyrch i'r cyhoedd yng Nghymru a allai ddenu nifer o bobl gan arwain at risg uchel o ddod i gysylltiad â'r coronafeirws.

Mae'r Rheoliadau hyn yn dirymu ac yn disodli Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Swyddogaethau Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2020 (y Rheoliadau Gwreiddiol) oherwydd methiant i gofnodi'n briodol (yn yr offeryn ei hun) ddatganiad Gweinidogion Cymru bod y Rheoliadau Gwreiddiol ar frys, yn unol ag adran 45R(2) o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (Deddf 1983).

Gweithdrefn

Gwneud cadarnhaol.

Gwnaed y Rheoliadau hyn gan Weinidogion Cymru cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Rhaid i'r Senedd gymeradwyo'r Rheoliadau o fewn 28 diwrnod (ac eithrio unrhyw ddiwrnodau pan fo'r Senedd: (i) wedi'i diddymu neu (ii) ar doriad am fwy na phedwar diwrnod) i'r dyddiad y'u gwnaed er mwyn iddynt barhau i gael effaith.

Materion technegol: craffu

Ni nodwyd unrhyw bwyntiau i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.2 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

Rhinweddau: craffu

Nodwyd y pwyntiau a ganlyn i gyflwyno adroddiad arnynt o dan Reol Sefydlog 21.3 mewn perthynas â'r offeryn hwn.

1. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd.

Daeth y Rheoliadau hyn i rym cyn iddynt gael eu gosod gerbron y Senedd. Rydym yn nodi'r esboniad a ddarparwyd gan Mark Drakeford AS, y Prif Weinidog, mewn llythyr at y Llywydd dyddiedig 17 Medi 2020, sy'n nodi:

"Heddiw, rwyf wedi gwneud Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Swyddogaethau Awdurdodau Lleol etc.) (Cymru) 2020, a ddaw i rym ddechrau 18 Medi 2020. Rwy'n amgáu copi o'r offeryn statudol ac yr wyf yn bwriadu gosod yr offeryn a'r Memorandwm Esboniadol cysylltiedig pan fydd yr offeryn statudol wedi'i gofrestru."

Nid yw'r llythyr yn cynnwys esboniad o ran pam y mae angen i'r Rheoliadau hyn ddod i rym cyn iddynt gael eu gosod, er ein bod yn cydnabod bod hyn yn debygol o fod er mwyn cywiro'r sefyllfa o dan y Rheoliadau Gwreiddiol ar frys a sicrhau bod y swyddogaethau sydd wedi'u cynnwys yn y Rheoliadau hyn ar gael yn gyflym i awdurdodau lleol.

2. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae'r Memorandwm Esboniadol yn ddefnyddiol wrth egluro:

"Mae Llywodraeth Cymru yn cadw cysylltiad agos ag awdurdodau lleol ar weithredu a gorfodi'r cyfyngiadau coronafeirws, ac ar ôl gwirio gyda hwy nid ydynt yn ymwybodol o unrhyw gyfarwyddiadau sy'n cael eu rhoi o dan y Rheoliadau gwreiddiol ers iddynt ddod i rym. Yn ogystal, nid yw Gweinidogion Cymru wedi cael unrhyw hysbysiadau o gyfarwyddiadau, fel sy'n ofynnol o dan y Rheoliadau hynny."

3. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae Rheoliad 9 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru ynghylch cyfarwyddiadau o dan Ran 2. Mae nifer o ddarpariaethau y mae'n ymddangos y byddent yn elwa o gael esboniad pellach a fyddai'n cael eu nodi mewn canllawiau o'r fath, er enghraifft, arwydd o'r hyn sy'n gyfystyr â "seilwaith allweddol" at ddibenion rheoliad 5(3), "nwyddau a gwasanaethau cyhoeddus hanfodol" at ddibenion rheoliad 5(5) neu "esgus rhesymol" dros weithredu yn groes i gyfarwyddyd.

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae adran "Gorfodi a dirwyon" o'r rheoliadau Coronafeirws: cwestiynau cyffredin gwefan Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at y drefn gorfodi a dirwyon o dan Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 2) (Cymru) 2020,

ond nid y Rheoliadau hyn. Mae'r dudalen yn nodi y cafodd ei diweddarau ddiwethaf ar 14 Medi 2020.

Nid yw'n ymddangos bod y canllawiau mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn wedi cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru, neu o leiaf nad ydynt yn hawdd eu canfod.

Credwn y byddai sicrhau bod y canllawiau ar gael, neu'n haws i'w canfod, yn gymorth defnyddiol i awdurdodau lleol a'r cyhoedd sydd am ddeall effaith y Rheoliadau hyn.

4. Rheol Sefydlog 21.3(ii) – ei fod o bwysigrwydd gwleidyddol neu gyfreithiol neu ei fod yn codi materion polisi cyhoeddus sy'n debyg o fod o ddiddordeb i'r Senedd

Mae'r Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gymryd camau rhesymol i roi rhybudd ymlaen llaw o gyfarwyddyd mangre, cyfarwyddyd digwyddiad neu gyfarwyddyd man cyhoeddus. Rhaid rhoi'r rhybudd ymlaen llaw hwnnw:

- mewn perthynas â chyfarwyddyd mangre, i berson sy'n cynnal busnes o'r fangre ac, os yw'n wahanol, unrhyw berson sy'n berchen ar y fangre neu sy'n meddiannu'r fangre;
- mewn perthynas â chyfarwyddyd digwyddiad, i berson sy'n ymwneud â threfnu'r digwyddiad ac, os yw'n wahanol, unrhyw berson sy'n berchen ar y fangre neu sy'n meddiannu'r fangre lle y mae'r digwyddiad yn digwydd; ac
- mewn perthynas â chyfarwyddyd man cyhoeddus, i bersonau sy'n cynnal busnes o'r fangre o fewn y man cyhoeddus a chan sicrhau y dygir y cyfarwyddyd i sylw unrhyw berson sy'n berchen ar unrhyw fangre yn y man cyhoeddus, sy'n meddiannu unrhyw fangre ynddo neu sy'n gyfrifol am unrhyw fangre ynddo.

Mae Rheoliad 11 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi cyfarwyddyd:

- yn achos cyfarwyddyd mangre, i berson sy'n cynnal busnes o'r fangre ac, os yw'n wahanol, person sy'n berchen ar y fangre, sy'n meddiannu'r fangre neu sydd fel arall yn gyfrifol am y fangre;
- yn achos cyfarwyddyd digwyddiad, i berson sy'n ymwneud â threfnu'r digwyddiad ac, os yw'n wahanol, person sy'n berchen ar y fangre lle y mae'r digwyddiad yn digwydd neu lle y bwriedir iddo ddigwydd, sy'n meddiannu'r fangre honno neu sydd fel arall yn gyfrifol am y fangre honno; ac
- yn achos cyfarwyddyd man cyhoeddus, i berson sy'n cynnal busnes o fangre o fewn y man cyhoeddus a phob person sy'n berchen ar unrhyw fangre yn y man cyhoeddus, sy'n meddiannu unrhyw fangre yn y man cyhoeddus neu sydd fel arall yn gyfrifol am unrhyw fangre yn y man cyhoeddus.

Mae Rheoliad 12 yn darparu ar gyfer person â chanddo fuddiant i apelio i Lys yr Ynadon yn erbyn cyfarwyddyd neu i gyflwyno sylwadau i Weinidogion Cymru ynghylch y cyfarwyddyd. Y diffiniad o "berson a chanddo fuddiant" yw:

- yn achos cyfarwyddyd mangre, person sy'n cynnal busnes o'r fangre ac, os yw'n wahanol, person sy'n berchen ar y fangre neu sy'n meddiannu'r fangre;
- yn achos cyfarwyddyd digwyddiad, person sy'n ymwneud â threfnu'r digwyddiad ac, os yw'n wahanol, person sy'n berchen ar y fangre lle y mae'r digwyddiad yn digwydd neu lle y bwriedir iddo ddigwydd neu sy'n meddiannu'r fangre honno; ac
- yn achos cyfarwyddyd man cyhoeddus, person sy'n cynnal busnes o fangre o fewn y man cyhoeddus a phob person sy'n berchen ar unrhyw fangre yn y man cyhoeddus, sy'n meddiannu unrhyw fangre yn y man cyhoeddus neu sydd fel arall yn gyfrifol am unrhyw fangre yn y man cyhoeddus.

Defnyddir yr ymadrodd "neu sydd fel arall yn gyfrifol am y fangre" mewn rhai, ond nid pob un, o'r rheoliadau sy'n ymwneud â gwneud rheoliadau. Mae'n ymddangos bod defnyddio'r ymadrodd hwnnw mewn rhai rheoliadau yn awgrymu bod gwahaniaeth rhwng personau sy'n berchen ar fangre ac yn ei meddiannu, a'r rhai sy'n gyfrifol am fangre. Os felly, gall person sy'n gyfrifol am fangre, ond nad yw'n berchen ar y fangre neu'n meddiannu'r fangre honno:

- gael hysbysiad ymlaen llaw dim ond mewn perthynas â chyfarwyddyd man cyhoeddus;
- cael cyfarwyddyd mangre, cyfarwyddyd digwyddiad neu gyfarwyddyd man cyhoeddus; a
- dim ond apelio neu gyflwyno sylwadau mewn perthynas â chyfarwyddyd man cyhoeddus.

Mae'n ymddangos bod hyn yn awgrymu gwahaniaeth yn y modd yr ymdrinnir â'r mathau o rybudd mewn perthynas â phob un o'r materion hyn, ond nid yw'n glir pam mae'r gwahaniaethu hwn yn angenrheidiol.

Y goblygiadau yn sgil ymadael â'r Undeb Ewropeaidd

Dim.

Ymateb Llywodraeth Cymru

O ystyried yr amgylchiadau presennol o ran y coronafeirws, mae angen ymateb gan Lywodraeth Cymru cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol.

Trafodaeth y Pwyllgor

Trafododd y Pwyllgor yr offeryn yn ei gyfarfod ar 28 Medi 2020 ac mae'n cyflwyno adroddiad i'r Senedd yn unol â'r pwyntiau adrodd uchod. At hynny, cytunodd y Pwyllgor i ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn am eglurhad o ran yr angen i'r rheoliadau ddod i rym cyn iddyn nhw gael eu gosod gerbron y Senedd, sy'n un o ofynion Deddf Offerynnau Statudol 1946.

